

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“

5084 с. Беброво, общ. Елена
ул. „Трета“ № 8

e-mail: info-300302@edu.mon.bg
телефон: 0879252822

УТВЪРДИЛ:
СТ. ПЕТКОВА - ДОБРЕВА
ДИРЕКТОР НА ОУ „ХР. БОТЕВ“

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

/РАЗШИРЕНА ПОДГОТОВКА/

В ПЪРВИ КЛАС

учебна 2026 / 2027 година

Хорариум на избираемите часове : 2 часа седмично/ 64 часа годишно

ИЗГОТВИЛ:
/ Ел. Георгиева/

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА 1. КЛАС **ЗА ИЗБИРАЕМИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ**

Учебната програма за избираемите учебни часове по български език и литература в първи клас отразява спецификата на процеса на ограмотяване, изразяваща се в единството при овладяване на начални умения за четене и писане. Ето защо всяка от темите интегрира дейности за четене и писане с изучените букви. Едновременно с това се усвояват знания за езика и пропедевтика по отношение на правописа. Четенето на текста се съчетава както с литературните знания и умения, свързани ориентация в жанровите специфики на художествения текст, така и с комуникативно-речевите умения, проявяващи се при преразказ на прочетеното и при съчиняване на текст по серия от картини. По този начин чрез избираемите учебни часове се осигурява възможност за усъвършенстване на компетентностите, придобити от първокласниците не само чрез уроците по четене и писане през предбуквения и буквения етап, но и в уроците по български език, по литература и за формиране на комуникативно-речеве умения, провеждани след приключване на етапа на ограмотяване.

Учебната програма за задължителна подготовка по български език и литература в първи клас е с акцент върху уменията за четене и писане. Ето защо учебната програма за избираемите учебни часове се изгражда така, че водещ е разделът „Начално ограмотяване“, чрез който се усвоява механизъм за четене, усъвършенства се четивната техника и се овладяват умения за правилно писане на думи и изречения при спазване на графичните изисквания за ширина, височина и наклон на буквите. В хода на ограмотяването се осъществяват езиково и литературно обучение. Ето защо очакваните резултати от началното ограмотяване се проектират и в очакваните резултати от другите раздели в обучението, осигуряващи овладяването на езикови и литературни компетентности. С особено значение е разделът за създаване на текстове чрез преразказване и съчиняване, тъй като той е пряко ориентиран към непосредствената речева практика на първокласника.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

№	Раздел в обучението по български език и литература	Основни теми	Очаквани резултати
1.		Четене	Начално ограмотяване Разграничава звук и буква в състава на думата. Разпознава печатните и ръкописните букви от българската азбука. Усвоява механизъм на четене с разбиране. Владее техники за четене на думи, изречения и кратки текстове. Разбира смисъла на прочетеното.
		Писане	Изписва графически правилно елементите на ръкописните букви и връзките между тях. Пише думи, изречения и кратки текстове, като спазва изискванията за графична правилност (височина, ширина и наклон на буквите). Пише разделно думите в изречението. Пренася правилно части от думи.
2.			Езиково обучение
	2.1. Езикови единици	Строеж на езика	Разграничава в потока на речта основните езикови единици (звук, дума, изречение, текст).
	2.2. Звукове и букви	Звукове	Открива звуковете в състава на думата. Ориентира се в последователността на звуковете в думата.

		Разграничава сричките в думата. Разграничава гласни от съгласни звукове. Разграничава съгласния звук <i>й</i> от гласния звук <i>и</i>. Изговаря правилно звуковете в думите. Разграничава звук от буква. Познава печатните и ръкописните букви от българската азбука. Разпознава малка и главна буква (печатни и ръкописни) Пише графически правилно и четливо буквите и връзките между тях. Пише правилно в думи <i>й, йо, ъо, щ, я, ю, дж, дз</i>. Чете правилно думи в съответствие със звуковия им състав. Познава реда на буквите в българската азбука. Означава с букви звуковия състав и строеж на думите, без да пропуска букви.
	Букви	Разпознава думата като езикова единица. Разбира лексикалното значение на думата. Разграничава графичната и звуковата форма на думата като значеща единица. Използва главна буква при писане на собствените имена. Проверява правописа на думи чрез други думи.
	2.3. Думите в речта	Различава дума от изречение. Свързва правилно думите в изречението. Разбира смисловата цялост на изречението. Определя границите на изречението в текста. Оформя графически правилно началото и края на изречението. Разпознава препинателните знаци за край на изречение – точка, въпросителен и удивителен. Съставя различни по цел на изказване изречения в зависимост от комуникативната ситуация.
3.		Текст и общуване
	3.1. Текст	Различава писмен от устен текст. Озаглавява текст. Прави устен преразказ на кратък откъс от повествователен текст. Съчинява кратък писмен текст (от три – четири изречения) по серия картини.
	3.2. Общуване	Включва се уместно в диалог по конкретна тема. Използва речевия етикет при поздравления и обръщения в устно общуване. Прилага правилата за речева учтивост (поздрав, благодарност, молба). Уместно употребява езикови и неезикови средства според комуникативната ситуация. Разграничава начини и средства за общуване. Назовава различни видове общуване – езиково и неезиково, устно и писмено, електронно и неелектронно. Разпознава средства за неезикова комуникация – жест, мимика, поза на тялото.
4.		Литературно обучение
	Художествено	Чете правилно и с разбиране малки по обем художествени или нехудожествени текстове.

	възприемане	Ориентира се в съдържанието на изучаваното литературно или фолклорно произведение. Отговаря кратко на въпроси по съдържанието на изучавано произведение. Разбира значението на непознати думи в контекста на изучаваното литературно или фолклорно произведение. Преразказва устно епизод от литературно или фолклорно произведение и кратък художествен или нехудожествен текст.
	Литературни знания	Чете произведения от различни литературни и фолклорни видове, представени в учебното съдържание - приказка, разказ, стихотворение, гатанка. Разпознава приказка, разказ, стихотворение, гатанка. Разграничава стихотворна от нестихотворна реч. Отгатва фолклорни и литературни гатанки, достъпни за възрастта.